

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frarčičkanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino — list. Za oglase in re-novice vsak vrst je po Din 250 od petih. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Osemletna šolska obveznost. (Z ozirom na anketo „Narodne Prosvete“.)

Načrt novega šolskega zakona sicer obsega določbo o osemletni šolski obveznosti in o osemletni osnovni šoli, toda pričelo se je razpravljati o tej točki in tako politična kakor splošna javnost je že pričela izražati svoje pomisleke proti osemletni šolski obveznosti.

Seveda se ne da kar čez noč urediti tega vprašanja in preobrniti mišljenja ljudstva o tem, toda to naj ne bo povod, da si ne začrtamo v šolskem zakonu najvišjega cilja in ideala, ki ga imamo, posebno pa ne smemo vstavljati v šolski zakon določbo, ki bo vzela enemu delu naše države to, kar je ta del že imel in da bi se s tem v teh krajih šlo glede šolske obveznosti nazaj mesto naprej.

Največje težave in največje razlike so se pojavile v tem vprašanju že leta 1919., ko je bila od ministrstva prosvete sklicana prva uradna državna anketa za sestavo načrta šolskega zakona v Beogradu tkzv. »Prosvetni odbor«.

Ta anketa je sama ugotovila nesplošnost v tem vprašanju in težkoče, a kljub temu je vstavila v čl. 3. načrta določbo, da traja obvezno šolanje osem let, z ozirom na krajevne razmere se bo pa posebej odredilo, koliko časa odpade na redno pouk v osnovni šoli.

Šolska obveznost je bila dosedaj v naši državi zelo različna, kakor so jo določali pokrajinski zakoni, ki so žalibog še vedno v veljavi.

V Sloveniji je že bila izvedena osemletna obveznost osnovne šole; v Dalmaciji je trajala obveznost 6 let, tako je bilo tudi v Istri; na Hrvaškem in v Slavoniji je bila petletna šolska obveznost vsakdanje šole; Bosna in Hercegovina in Srbija, je pa imela štiriletno šolsko dolžnost.

Dalmacija in Istra je imela poleg 6-letne obveznosti še 2-letno ponavljalno

šolo, Hrvatska in Slavonija 3-letno ponavljalno šolo, drugi kraji niso imeli ponavljalnih šol.

To so dejstva, s katerimi je treba računati, a vendar ne računati tako, da bi bilo to na škodo napredku in da bi bila to podlaga naši konservativnosti, ter bi hoteli ostati pri tem kar je in bi ne stremili za najvišjim, kar je mogoče.

Računati moramo s tem, da se zakon ne izdeluje za leto dni, temveč za desetletja.

Idealno bi bilo, da se osemletni obisk redne vsakdanje šole uvede takoj po vsem našem državnem teritoriju. Iz različnih, tudi iz ekonomskih razlogov glede učiteljstva in ustanavljanja šol, pa to ne bo mogoče doseči takoj, posebno v Bosni in Hercegovini in Srbiji ne, pač pa postopoma.

Nikakor pa se ne sme zaradi gore-njih dejstev znižati trajanje šolske obveznosti v krajih, v katerih je uvedena že sedaj osemletna in šestletna šolska obveznost.

Na vsak način mora šolski zakon predvidevati in določati osemletno šolsko obveznost, težkoče in upoštevanja vredne razloge je pa izgladiti s prehodnimi določbami, ki bi dovolile postopno ureditev tega vprašanja, upoštevajoč pri tem res nepremostljive težkoče, ki so sedaj v posameznih krajih, a se bodo lahko odpravile tekom let.

Za učiteljstvo in za našo organizacijo pa mora biti osemletna šolska obveznost izven vsake diskusije, ker če bomo nad izvedbo dvomili mi, kako bodo potem dvomili šole narodni poslanci, ki se bodo pri tem vedno ozirali nazaj — na svoje volilce. Interes prosvete in duha časa zahteva, da bo v tem oziru šolski zakon modern in bo pomenil korak naprej in ne nazaj.

—k.

IVAN DIMNIK:

Ali pripadajo selitveni stroški za dobljeno službo po razpisu?

Ministarstvo Finansija Kralj. SHS Gen. Dir. Drž. Računovodstva D. R. Br. 111.061 od 14. avg. 1921 god. u Beogradu.

Ministru Prosvete — Odeljenje za Osn. Nast.

Povodom jednog konkretnog slučaja, to je Ministarstvo pismom svojim O. N. Br. 31.078 od 3. ov. mes. molilo Direkciju za objašnjenje: da li učitelji-ice narodnih škola, premešteni stečajem po čl. 35. zakona o narodnim školama, imaju pravo naknade putnih i selitvenih troškova na osnovi čl. 33. pod b) Uredbe D. R. B. 96.000/20 Direkciji je čast dati ovaj odgovor:

Tačkom 33. pod b) Uredbe D. R. Br. 96000/20 jasno je određeno da na naknadu selitvenih troškova iz državne kase drž. službenici imaju pravo kad se premeštaju na osnovu konkursa (natečaja) službenih mesta. Stoji fakat, da se na konkurs za popunjavanje upražnjenih mesta zainteresovalica javljaju molbom, ali te molbe nemaju u svemu karakter onih molaba, što se u običnim prilikama, bez objavljenog konkursa, donese, a o kojima je reč u tač. 34. pod a) pomenute Uredbe.

Jer dok ove poslednje potiču jedino usled potrebe i želje dotičnog lica, dotle kod premeštaja na osnovu konkursa bitnu ulogu igra i državna, službena potreba da se odnosno upražnjeno mesto popuni.

Prema tome učitelji-ice, premeštene na osnovu konkursa, imaju nesumljivo pravo na naknadu putnih i selitvenih troškova.

Po naredbi Ministra Finansija. Načelnik: Mil. L. Vasović s. r.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 določa v čl. 33. sledeče:

Do povračila selitvenih stroškov iz državne blagajne ima državni uslužbenec pravico:

- a) če je premeščen po službeni potrebi;
- b) če je premeščen z napredovanjem ali če je premeščen na podstavi konkursa (natečaja) za službeno mesto;

List je prav spretno urejevan, vsebuje različne oddelke, in sicer: prvi oddelek prinaša ministrske odredbe, drugi odloke. Poseben oddelek tvorijo osebne vesti, to so ukazi o vseh imenovanjih, napredovanjih, premeštavih, upokojitvah itd. Ob koncu je pridejan splošni oddelek z naslovom »Obaveštenja«, v katerem daje uredništvo razna oficialna pojasnila o prosvetno upravnih zadevah in objavlja zadeve, ki se ne dajo opredeliti v sprednje oddelke, kakor od ministrstva priporočene knjige itd.

Do sedaj je izšlo devet števil.

Izmed odredb, ki jih prinaša »Osnovna Nastava« so pomembne:

Od državno upravnih: odredbe o likvidaciji vseh pokrajinskih prosvetnih oddelkov v državi in ustanovitvi prosvetnih oddelkov pri velikih županijah v vseh oblastih v državi; o prenosu nekaterih poslov ministrstva na velike župane; o organizaciji oddelkov za posamezne posle v ministrstvu prosvete oddelka za osnovno nastavo in narodno prosvetovanje.

Važen je odlok ministrstva prosvete, s katerim ukazuje izdelavo načrtov vseh prosvetnih zakonov, ki jih podrobno našteva.

Enako pomemben je odlok, s katerim ukazuje predložitev pravil vseh kulturnih in prosvetnih društev ministrstvu, ker ima ministrstvo vrhovni nadzor nad vsemi prosvetno humanitarnimi društvi v državi in je za to osnovan poseben od-

c) pri novih imenovanjih, ko prvič stopa v službo.

Čl. 34. pa pravi:

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima uslužbenec:

a) če je premeščen kazensko ali na prošnjo.

Dasi člen 33. uredbe jasno govori, da pripadajo selitveni stroški ob preselitvi na razpisano mesto, je vseeno nastal dvom, ako se ne smatra oddaja službe na podlagi razpisa kot premeštitev na lastno prošnjo in če se ne bi odrekla lahko v tem slučaju povrnitev selitvenih stroškov na podlagi čl. 34. uredbe.

Seveda mora biti že za vsakega lajka jasno, da ne bo naslednji člen iste uredbe razveljavljala člena pred njim, in da je že iz uredbe razvidno, da premeščenja na podlagi razpisa ni smatrati kot premeštitev na lastno prošnjo.

Prosvetno ministrstvo je oddalo to vprašanje na finančno ministrstvo, ki je po pooblastilu uredbe pravni in pooblaščen tolmač uredbe in minister financ je odločil z odlokom, ki ga zgoraj citiramo: da premeštitev na službeno mesto, oddano z razpisom, ni smatrati kot premeštitev na lastno prošnjo, ampak se je mesto popolnito stalno iz državne potrebe ter zaradi tega pripadajo ob taki premeštiti tudi selitveni stroški.

Do činovniškega zakona je bilo dobro. Tudi po uveljavitvi čina zakona se je nekaj časa prakticiralo tako, kar nankrat — skoro bi rekli, ko se je pričela era premeščenja »po neizogibni službeni potrebi« — pa se je obrnilo to pravno naziranje, sklicevaje se na toliko osovraženi člen 71. čina zakona, zopet v slabu učiteljstvu.

In kaj določa čl. 71. čina zakona? Sledeče: »Državni uslužbenici se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi.

Premeščenemu uslužbencu pripadajo stroški za potovanje in selitev.

Samo če se premeštijo uslužbenci po svoji prošnji ali če dva uslužbenca z odobritvijo pristojnega organa zamenjata svoja službena kraja, jim ne pripadajo stroški za potovanje in selitev.

delek za narodno prosvetovanje v državi.

Od administrativnih odlokov so važni odloki o šolskih fondih in pravilih zanje, o knjižnicah za nadaljevalne šole in dotaciji zanje, predpisanih tabel za statistična poročila itd.

Nadzornike bodo zanimali predpisi za nadzorniška poročila, ki se dotičejo prav vseh šolskih in prosvetnih vprašanj in vsebujejo tudi predloge za odpravo nedostatkov in povzdigo prosvete.

Učiteljstvo bodo zanimali odloki o reaktiviranju, o predpisih za ureditev penzije in akontacije, o selitnih stroških pri upokojitvi s polnimi leti, o prošnjah za bolezenski dopust in postopku pri tem, o obveznem polaganju mature za vse one učitelje, ki nimajo mature itd.

Od šolskih zadev so važnejše: predpisi za izpite na meščanskih šolah; učni načrti za zabavišča in osnovne šole, ki jih ima prva številka v posebni prilogi, urniki itd.

Z »Osnovno Nastavo« smo prišli do prvih oficialnih statistik osnovnega in meščanskega šolstva ter učiteljšč v državi.

»Osnovna Nastava« pomenja znaten korak naprej k zbližanju in enotnosti v prosveti ter tvori zategadelj važno podlago, ki vodi k državnemu edinstvu in ujedinenju na prosvetnem polju ona tvori važno podlago za naše duhovno ujedinenje.

IV. D.

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

„Osnovna Nastava“.

službeni list Ministrstva Prosvete odeljenja za osnovno nastavo i narodno prosvetovanje.

(Izlazi svakog 1., 10. i 20. u mesecu.)

Dobili smo poseben šolski uradni list za osnovne šole, katero zahtevo in željo je slovensko učiteljstvo že tolikokrat izrazilo. Ni to sicer lokalni uradni list, ampak je uradni list za celo državo, kar je tem pomembnejše, ker je to važno za unifikacijo osnovnega šolstva cele države.

S tem pa ni rečeno, če smo dobili »Osnovno Nastavo«, da ne bomo še vedno navezani na »Uradni list« za ljubljansko in mariborsko oblast glede lokalnih odlokov velikih županov in splošnih zadev, ki se objavljajo v njem in imajo stike s prosveto, absolutno potrebno je pa zasledovanje »Službenih Novin«, posebno kar se tiče uredb in zadev, ki imajo zveze s činovniškim zakonom in njega izvedbo ter drugih zadev, ki ne sodijo v »Osnovno Nastavo«, a so pomembni za nas.

»Osnovno Nastavo« je osnoval minister prosvete g. Sv. Pribičević že z odlokom od 11. decembra 1922. leta, a do realizacije je prišlo šele po iniciativnem delu načelnika za »O. N.« g. St. Markovića; tako se je realizirala ta

ideja šole z letom 1925. Urednik je listu na podlagi ministerijalnega odloka šef II. Nast. Ods. min. prosvete M. Rabrenović.

List je uradno glasilo in imajo vse objave v njem službeni značaj, objavlja pa vse zadeve, ki se tičejo osnovnega šolstva in narodnega prosvetovanja, objasnjuje zakone z razpisi, uredbami, odloki itd. Obvezen je za vse osnovne in meščanske šole ter učiteljstvo in se vzdržuje izključno iz teh sredstev. Izhaja v obsegu do treh tiskovnih pol in stane letno 150 Din.

Posebno sedaj, ko še nimamo šolskega zakona, je bil tak list nujna potreba in nam gladi pot ter odpira razgled po enotni administraciji in pripravlja enotni teren za uveljavljenje in izvedbo šolskega zakona, da se ta ne bo imel šele boriti z odstranitvijo tako različnega poslovanja, kakor smo ga imeli do sedaj.

Ker z ustanovitvijo službenega lista odpadejo vsi še posebni odloki ministrstva, bodo tako šolski voditelji in učitelji primorani točno in pazno slediti in se ravnati po objavljenih odlokih, upravitelji jih bodo morali prednašati in tolmačiti učiteljstvu pri konferencah, o čemer govori poseben odlok.

Za upravitelja odpade ekshibiranje odlokov, ki so prav v zadnjem času kar deževali. Pomeni pa ta način uprave tudi velik prihranek na materialu, času in osebnosti, ki je imelo do sedaj opravka s prepisovanjem in odpravo odlokov.